

”ודוד עלה במעלה הזיתים” הערה מדרשית

במאמרו של י' רוזנסון 'שמן ביסורין'¹ מלמד הכותב על הסמליות הגלומה בייצור השמן כצער וסבל לפרט ולכלל ומזכיר את המעשה המספר על עינוי שעונה דוד על ידי שבי אחי-גלית באמצעות מעיכתו "תחת הבד של זיתים".

בתיאור בריחתו של דוד מירושלים בזמן מרד אבשלום אומר הכתוב (שמ"ב טו ל):

ודוד עלה במעלה הזיתים עלה ובוכה וראש לו חפוי והוא הלך יחף וכל העם אשר אתו חפו איש ראשו ועלו עלה ובכה.

הפירוש הפשוט של "עלה במעלה הזיתים" מתייחס כמובן לתיאור גיאוגרפי של דרך הליכתו של דוד העולה אל הר הזיתים בהימלטו לכיוון מדבר יהודה.

נראה לי, כי ניתן לראות בדרך הגיאוגרפית המתוארת כאן - **עלה במעלה הזיתים** - רמז וסמל לדרך עלייתו של דוד למלכות ולהתבססותו בה. התסבוכות שבתולדות המשפחה, בין שמדובר ברדיפת שאול לפני היות דוד למלך על כל ישראל ובין שמדובר במשברים השונים שנמשכו במשך כל ימי מלכותו ידועות ומפורסמות.

בתהליך ייצור השמן, הכתישה והריסוק הם שלבים הכרחיים והם היוצרים את השמן. תהליך 'עלותו במעלה הזיתים' עשוי לסמל משבר העלול להביאו לריסוק, אך עם זאת מדובר בעלייה, כלומר כשלב של התקדמות וחיזוק בטחונו בה'. כתוצאה מהתייחסות זו צומחת אצל דוד קרבה לאלקים הבאה לידי ביטוי בפרק ג' בתהילים שדוד אומר בברחו מפני אבשלום בנו ובו הוא אומר: "קולי אל ה' אקרא ויענני מהר קדשו סלה".

זהו כמובן פירוש סמלי המתקשר למדרש שהביא רוזנסון במאמרו.

¹ י' רוזנסון, שמן ביסורין, על אתר ב', תשנ"ו, עמ' 69-73.